

ศักยภาพของประเทศไทยในการขับเคลื่อน วาระด้านสุขภาพในเวทีระดับโลก

วริศา พานิชเกรียงไกร¹, อรณา จันทศิริ¹, หทัยชนก สุมาลี¹, พุฒิปัญญา เรืองสม¹, พีรยา เพียรเจริญ¹, รังสรร มั่นคง²
¹สำนักงานพัฒนานโยบายสุขภาพระหว่างประเทศ กระทรวงสาธารณสุข จังหวัดนนทบุรี
²สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ กรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาประเทศไทยและภาคส่วนต่างๆ มีการดำเนินงานร่วมกันด้านสุขภาพโลก (global health) เพื่อจัดการปัญหาสุขภาพที่มีความซับซ้อนร่วมกัน โดยประเทศไทยได้แสดงบทบาทในการขับเคลื่อนประเด็นสุขภาพในเวทีโลกหลายวาระ จนเกิดเป็นข้อดีและข้อตัดสินใจที่เป็นแนวทางการทำงานของประเทศและองค์กรระหว่างประเทศ ประเทศไทยให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพด้านสุขภาพโลก โดยแผนงานการสร้างความเข้มแข็งของงานสุขภาพโลกเป็นหนึ่งในแผนงานภายใต้ยุทธศาสตร์ความร่วมมือระหว่างรัฐบาลไทยและองค์การอนามัยโลก พ.ศ. 2560-2564 เป็นกลไกที่สำคัญในการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในประเทศไทยอย่างต่อเนื่อง นำไปสู่ศักยภาพในการขับเคลื่อนประเด็นสุขภาพในเวทีระดับโลก การขยายเครือข่ายการทำงานด้านสุขภาพโลกในประเทศไทยและระหว่างประเทศอื่นๆ ทั้งนี้ปัจจัยในการดำเนินงานที่สำคัญ ได้แก่ การมีหน่วยงานรับผิดชอบในการประสานงานระหว่างภาคส่วนต่างๆ การมีทรัพยากรด้านต่างๆ ที่เพียงพอ ทั้งงบประมาณ องค์ความรู้ด้านสุขภาพโลก องค์ความรู้ในประเด็นสุขภาพเฉพาะ และการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรอย่างต่อเนื่อง ทั้งผ่านการอบรมและการเข้าร่วมประชุมในเวทีจริง บทความนี้ยังมีข้อเสนอแนะในการดำเนินงานด้านสุขภาพโลก การสร้างกระบวนการขับเคลื่อนประเด็นร่วมกันระหว่างหน่วยงานต่างๆ และการกำหนดเป้าหมายระยะยาวของการพัฒนาบุคลากรด้านสุขภาพโลกให้สามารถเป็นผู้นำทางด้านสุขภาพโลกที่สามารถแสดงบทบาทนำในเวทีระดับโลกได้

คำสำคัญ: สุขภาพโลก; กรอบยุทธศาสตร์สุขภาพโลก; ยุทธศาสตร์ความร่วมมือระหว่างรัฐบาลไทยและองค์การอนามัยโลก; การพัฒนาศักยภาพ

Thailand's Capacity in Driving Health Agenda at Global Level

Warisa Panichkriangkrai¹, Orana Chandrasiri¹, Hathaichanok Sumalee¹, Putthipanya Rueangsom¹, Peeraya Piancharoen¹, Rungsun Munkong²

¹International Health Policy Program, Ministry of Public Health, Nonthaburi Province

²Thai Health Promotion Foundation, Bangkok, Thailand

Abstract

For the past decades, there are increasing collaboration across sectors on global health to overcome complexity of health-related problems. Thailand has played active roles in driving health-related

agenda at global level through various platforms. The Global Health Diplomacy program under WHO-Royal Thai Government Country Cooperation Strategy 2016-2021 becomes a key mechanism in supporting Thailand's movement, expanding network and building up capacity of young generation. Key success factors include coordinating agency on global health, availability adequate resources (financial, technical knowledge and global health knowledge), and continued capacity building activities for young generation through training and real-life experience. However, Thailand should consider identifying key health agenda that the country would lead, strengthening collaboration across agencies within and between countries, and developing long-term plan for capacity building aiming for Thai global health leaders to play leading roles in global arena.

Keywords: global health; global health strategic framework; Country Cooperation Strategy; capacity building

บทนำ

ปัจจุบันปัญหาสุขภาพมีความซับซ้อนมากขึ้น ดังนั้นการพัฒนาและการดำเนินการแก้ปัญหาสุขภาพจำเป็นต้องความร่วมมือจากหลายประเทศทั่วโลก ทั้งนี้เนื่องจากปัญหาสุขภาพมีผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อสุขภาพที่ข้ามเขตแดนของประเทศใดประเทศหนึ่ง รวมถึงส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศประเด็นสุขภาพโลก (global health) จึงมีความสำคัญมากขึ้น ทั้งนี้ Koplan และคณะ ได้ให้คำจำกัดความของสุขภาพโลกไว้ว่าสุขภาพโลกมุ่งเน้นประเด็นที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพทั้งทางตรงและทางอ้อม และสามารถข้ามเขตแดนของประเทศได้ การแก้ไขปัญหามักต้องการความร่วมมือระดับโลก โดยเป้าหมายหลักคือ การสร้างความเป็นธรรมทางสุขภาพระหว่างประเทศสำหรับประชาชนทุกคน ซึ่งต้องการความเชี่ยวชาญที่หลากหลายและการทำงานร่วมกันของหลายสาขาวิชาชีพจากทั้งในและนอกภาคส่วนสุขภาพ⁽¹⁾

ดังนั้นการดำเนินงานด้านสุขภาพโลก จึงเกี่ยวข้องกับมิติต่างๆ 5 ด้าน⁽²⁾ ได้แก่ ด้านนโยบายระหว่างประเทศ ด้านความมั่นคง ด้านสุขภาพ ด้านมนุษยธรรม ด้านการลงทุนระหว่างประเทศและด้านการสาธารณสุข ดังนั้นจึงมีหน่วยงานและองค์กรต่างๆ เข้ามาเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านสุขภาพโลก ประเทศต่างๆ จึงเกิดความร่วมมือและการสร้างข้อตกลงในการดำเนินงานด้านสุขภาพโลกร่วมกัน เห็นได้จากการมีเอกสารแสดงเจตจำนงทางการเมืองและนโยบาย

ระดับสูงหลายฉบับที่แสดงให้เห็นถึงความพยายามในการผลักดันให้เกิดการแก้ไขปัญหาสุขภาพและปัจจัยทางสังคมที่มีผลต่อสุขภาพ เพื่อเป็นทิศทางการดำเนินงานให้กับประเทศต่างๆ โดยมีตัวอย่างในเรื่องการป้องกันและควบคุมโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง เช่น ปฏิญญาทางการเมืองเรื่องการป้องกันและควบคุมโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง ในการประชุมระดับสูงสหประชาชาติ ปี 2018 (Political Declaration of the High-Level Meeting of the General Assembly on the Prevention and Control of Non-Communicable Diseases)⁽³⁾ แผนปฏิบัติการระดับโลกว่าด้วยการป้องกันและควบคุมโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง 2013-2020 (Global action plan for the prevention and control of noncommunicable diseases 2013-2020)⁽⁴⁾ Montevideo Roadmap 2018-2030 on NCDs⁽⁵⁾ นอกจากนี้ผู้นำสูงสุดของทุกประเทศทั่วโลกได้รับรองการตั้งเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development Goals, SDGs) ที่มุ่งการลดอัตราการเสียชีวิตก่อนวัยอันควรจากโรคไม่ติดต่อเรื้อรังลงหนึ่งในสามภายในปี ค.ศ. 2030⁽⁶⁾

ที่ผ่านมาประเทศไทยได้แสดงบทบาทในเวทีโลกมากมาย เช่น การผลักดันวาระหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าในเวทีสมัชชาสหประชาชาติ สมัชชาอนามัยโลก เป็นต้น รวมถึงการสร้างความร่วมมือกับประเทศต่างๆ ในการขับเคลื่อนประเด็นหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าและการเสริมสุขภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้ประสบการณ์การดำเนินงานที่ประสบความสำเร็จของประเทศในการขับเคลื่อน เช่น จาก

ที่ประเทศไทยประสบความสำเร็จในการบรรลุหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 การพัฒนาระบบบริการสาธารณสุขอย่างเป็นระบบ และมีการพัฒนางานด้านการสร้างเสริมสุขภาพอย่างต่อเนื่อง

นอกจากนี้ประเทศไทยยังได้พัฒนากรอบยุทธศาสตร์สุขภาพโลก พ.ศ. 2559-2563⁽⁷⁾ ภายใต้ความร่วมมือของกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการต่างประเทศและภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดทิศทางการทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบของภาคส่วนต่างๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาสังคม และมีเป้าประสงค์ให้เกิดความมั่นคงทางด้านสุขภาพและความปลอดภัยจากภัยคุกคามด้านสุขภาพ เพื่อขับเคลื่อนและส่งเสริมให้เศรษฐกิจและสังคมไทยพัฒนาได้อย่างยั่งยืน รวมทั้งให้ประเทศไทยมีบทบาทในการร่วมกำหนดนโยบายสุขภาพโลกและเป็นที่ยอมรับของประชาคมโลก ซึ่งรวมถึงการส่งเสริมบทบาทนำและความรับผิดชอบด้านสุขภาพโลกของไทย และการเสริมสร้างขีดความสามารถของบุคลากร องค์กร และพัฒนาคุณภาพของข้อมูลด้านสุขภาพโลกอย่างต่อเนื่อง

ทั้งนี้ประเทศไทยได้มีการพัฒนาแผนงานการสร้างความเข้มแข็งของงานสุขภาพโลก (Global Health Diplomacy, GHD) ซึ่งเป็นหนึ่งในหกแผนงานภายใต้ยุทธศาสตร์ความร่วมมือระหว่างรัฐบาลไทยและองค์การอนามัยโลก (Country Cooperation Strategy, CCS) พ.ศ. 2560-2564 โดยแผนงานการสร้างความเข้มแข็งของงานสุขภาพโลก เป็นกลไกหนึ่งที่ยุทธศาสตร์การดำเนินงานตามกรอบยุทธศาสตร์สุขภาพโลกของประเทศไทยโดยอาศัยความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่างๆ ในประเทศไทยและองค์การอนามัยโลก

บทความนี้เป็นกรนำเสนอบทเรียนการขับเคลื่อนประเด็นสุขภาพในเวทีระดับโลกของประเทศไทยผ่านกลไกของแผนงานการสร้างความเข้มแข็งของงานสุขภาพโลกในการพัฒนาศักยภาพของประเทศไทยในการดำเนินงานด้านสุขภาพโลกอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

ประเทศไทยกับการขับเคลื่อนประเด็นสุขภาพในเวทีระดับโลก

องค์การอนามัยโลกก่อตั้งในปี พ.ศ. 2491 มีบทบาทหลักในการกำหนดทิศทางการดำเนินงานด้านสุขภาพในระดับโลก การให้ข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงานด้านสุขภาพในระดับ

ประเทศ และการสนับสนุนการดำเนินงานของประเทศเพื่อรับมือกับปัญหาสุขภาพและปัจจัยเสี่ยงต่างๆ โดยมีการประชุมหลักที่มีการตัดสินใจเชิงนโยบายขององค์การอนามัยโลก 2 การประชุม ได้แก่ การประชุมสมัชชาอนามัยโลก (World Health Assembly, WHA) ซึ่งเป็นเวทีการตัดสินใจหลักโดยประเทศสมาชิก 194 ประเทศ และการประชุมคณะกรรมการบริหารองค์การอนามัยโลก (Executive Board, EB) ซึ่งเป็นเวทีการตัดสินใจโดยประเทศสมาชิก 34 ประเทศที่เป็นตัวแทนจากทั้ง 6 ภูมิภาค เพื่อนำผลจากการประชุมเข้าที่ประชุมสมัชชาอนามัยโลกเพื่อพิจารณาต่อไป นอกจากนี้ยังมีเวทีในระดับภูมิภาค ได้แก่ การประชุมคณะกรรมการองค์การอนามัยโลกภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (WHO Regional Committee for South-East Asia, RC) ซึ่งเป็นการประชุมหารือทิศทางการทำงานด้านสุขภาพในระดับภูมิภาค ประกอบด้วยประเทศสมาชิกในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ทั้งหมด 11 ประเทศ

ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา ประเทศไทยได้ขับเคลื่อนประเด็นสุขภาพในเวทีระดับโลกหลายประเด็น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเวทีการประชุมหลักขององค์การอนามัยโลก ได้แก่ การประชุมสมัชชาอนามัยโลก การประชุมคณะกรรมการบริหารองค์การอนามัยโลก และการประชุมคณะกรรมการองค์การอนามัยโลกภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทั้งนี้ การขับเคลื่อนประเด็นเป็นการทำงานประสานกันระหว่างหน่วยงานในและนอกสังกัดกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการต่างประเทศ ซึ่งรวมถึงคณะผู้แทนถาวรไทยประจำสหประชาชาติ ณ นครนิวยอร์ก และคณะผู้แทนถาวรไทยประจำสหประชาชาติ ณ นครเจนีวา โดยการขับเคลื่อนประเด็นสุขภาพของประเทศไทยมุ่งหวังให้เกิดข้อมติ (resolution) หรือข้อตัดสินใจ (decision) ที่จะนำไปสู่การดำเนินงานต่อไปของประเทศต่างๆ และองค์การอนามัยโลก ดังตารางที่ 1 เป็นการสรุปบทบาทของประเทศไทยในการขับเคลื่อนประเด็นในเวทีต่างๆ

ยุทธศาสตร์ความร่วมมือระหว่างรัฐบาลไทยและองค์การอนามัยโลก

ยุทธศาสตร์ความร่วมมือระหว่างรัฐบาลไทยและองค์การอนามัยโลก (Country Cooperation Strategy, CCS) พ.ศ. 2560-2564 มุ่งการพัฒนากรอบที่จำเป็นต่อการนำนโยบายสาธารณสุขของประเทศสู่การปฏิบัติ ตลอดจนการพัฒนา

ตารางที่ 1 ตัวอย่างประเด็นสุขภาพที่ประเทศไทยขับเคลื่อนในเวทีระดับโลกหรือระดับภูมิภาคระหว่างปี พ.ศ. 2560-2564

ประเด็นสุขภาพ	ผู้มีบทบาทหลัก	เวทีในการขับเคลื่อน	บทบาทของประเทศไทย	
Physical Activity	-กรมอนามัย -IHPP -สสส. -กองการต่างประเทศ -กระทรวงการต่างประเทศ	SEA RC69 (พ.ศ. 2559)	ประเทศไทยได้ผลักดันวาระ Promoting Physical Activity in Southeast Asia Region ในที่ประชุม RC สมัยที่ 69 ในปี พ.ศ. 2559 โดยที่ประชุมได้รับรองข้อมติ Promoting Physical Activity in Southeast Asia Region (SEA/RC69/R4) ⁽⁸⁾	
		EB140 (พ.ศ. 2560)	ประเทศไทยได้เสนอวาระ Revitalizing Physical Activity for Health เพื่อพิจารณาในที่ประชุม EB สมการเสนอวาระเข้าสู่ที่ประชุม EB สมัยที่ 140 ในปี พ.ศ. 2560 โดยที่ประชุมมีข้อตัดสินใจให้ฝ่ายเลขานุการจัดทำร่าง global action plan on physical activity เพื่อนำเสนอต่อที่ประชุม EB สมัยที่ 142 ⁽⁹⁾	
		EB142 WHA71 (พ.ศ. 2561)	ประเทศไทยได้ส่งบุคลากรไทยไปปฏิบัติงานที่องค์การอนามัยโลกเพื่อร่วมจัดทำ ร่าง Global Action Plan on Physical Activity 2018-2030 นอกจากนี้ประเทศไทย โดยคณะผู้แทนถาวรไทยประจำสหประชาชาติ ณ นครเจนีวา ยังเป็นประธานการหารือข้อข้อมติ Draft WHO Global Action Plan on Physical Activity 2018-2030 ซึ่งได้รับการรับรองจากที่ประชุม EB สมัยที่ 142 ⁽¹⁰⁾ และ WHA สมัยที่ 71 ⁽¹¹⁾ รวมถึงการรับรอง WHO Global Action Plan on Physical Activity 2018-2030 ⁽¹²⁾	
	Universal Health Coverage	-IHPP -สสส. -กองการต่างประเทศ -กระทรวงการต่างประเทศ	United Nations General Assembly (UNGA) 72 (พ.ศ. 2561)	สืบเนื่องจากที่ประชุม UNGA สมัยที่ 72 ในปี พ.ศ. 2561 กลุ่ม Foreign Policy and Global Health (FPGH) Initiative ซึ่งประเทศไทยเป็นสมาชิก ได้เสนอข้อมติให้ที่ประชุมรับรอง 2 เรื่อง ได้แก่ การกำหนดให้วันที่ 12 ธันวาคมของทุกปี เป็น International Universal Health Coverage Day ⁽¹³⁾ และ กำหนดให้มีการจัด high-level meeting on universal health coverage ในปี พ.ศ. 2562 ⁽¹⁴⁾
			SEA RC71 (พ.ศ. 2561)	ประเทศไทยได้ผลักดันให้เกิดข้อตัดสินใจ ซึ่งที่ประชุมได้รับรองให้มีการเสนอวาระ “Preparation for the high-level meeting of the General Assembly on Universal Health Coverage” เพิ่มในวาระของ EB สมัยที่ 144 และสนับสนุนให้ประเทศไทยเป็นผู้เสนอวาระในนามของภูมิภาค ⁽¹⁵⁾
			EB144 WHA72 (พ.ศ. 2562)	ประเทศไทยได้เสนอวาระเข้าสู่ที่ประชุม EB สมัยที่ 144 และเป็นประธานร่วมกับประเทศญี่ปุ่นในการหารือร่างข้อมติทั้งหมด 5 ครั้ง และที่ประชุมได้รับรองข้อมติ ⁽¹⁶⁾ โดยมีประเทศร่วมอุปถัมภ์ข้อมติรวม 26 ประเทศ ทั้งนี้ข้อมติดังกล่าวได้นำเข้าสู่ที่ประชุม WHA สมัยที่ 72 และได้รับการรับรองจากที่ประชุม ⁽¹⁷⁾
			UNGA (พ.ศ. 2562)	เอกอัครราชทูตผู้แทนถาวรไทยประจำสหประชาชาติ ณ นครนิวยอร์ก ได้ทำหน้าที่ร่วมกับเอกอัครราชทูตผู้แทนถาวรจอร์เจีย เป็นผู้ประสานงานการเจรจาร่างปฏิญญาทางการเมืองของการประชุม high-level meeting of the General Assembly on Universal Health Coverage โดยมีบุคลากรจากกระทรวงสาธารณสุขร่วมสนับสนุนด้านวิชาการ ซึ่งที่ประชุมได้รับรอง UNGA political declaration ⁽¹⁸⁾
Harmful use of Alcohol	-IHPP -สสส. -กองการต่างประเทศ -กระทรวงการต่างประเทศ	SEA RC72 (พ.ศ. 2562)	ประเทศไทย ได้เสนอขอบรรจุวาระ Strengthening the control of harmful use of alcohol ที่ EB สมัยที่ 146 โดยที่ประชุมได้สนับสนุนให้ประเทศไทยเป็นผู้เสนอวาระในนามของภูมิภาค ⁽¹⁹⁾	
		EB146 WHA73 (พ.ศ. 2563)	ประเทศไทยได้เสนอวาระเข้าสู่ที่ประชุม EB สมัยที่ 146 และเป็นประธานในการหารือร่างข้อมติทั้งหมดและที่ประชุมได้รับรองข้อมติ Accelerating action to reduce the harmful use of alcohol ⁽²⁰⁾ โดยมีประเทศร่วมอุปถัมภ์ข้อมติรวม 39 ประเทศ	

Mental Health	-กรมสุขภาพจิต -กองการ ต่างประเทศ -IHPP -กระทรวงการ ต่างประเทศ	EB148 WHA74 (พ.ศ. 2564)	ประเทศไทยได้เสนอวาระ Mental health preparedness and response for the COVID-19 pandemic เข้าสู่ที่ประชุม EB สมัยที่ 148 และเป็นประธานในการหารือร่างข้อตัดสินใจทั้งหมด 3 ครั้ง และที่ประชุมได้รับรองข้อตัดสินใจ ⁽²¹⁾ โดยมีประเทศร่วมอุปถัมภ์ ข้อตัดสินใจรวม 47 ประเทศ ทั้งนี้ข้อตัดสินใจดังกล่าวได้นำเข้าสู่ที่ประชุม WHA สมัยที่ 74 และได้รับการรับรองจากที่ประชุม ⁽²²⁾
---------------	--	-------------------------------	--

ยุทธศาสตร์ด้านต่างๆ โดยมีกระบวนการคัดเลือกแผนงานที่สำคัญ 6 แผนงาน ได้แก่ โรคไม่ติดต่อเรื้อรังความปลอดภัยบนท้องถนน เชื้อดื้อยาต้านจุลชีพ สุขภาพของผู้ย้ายถิ่น การค้าระหว่างประเทศและสุขภาพ และการสร้างความเข้มแข็งของงานสุขภาพโลก (Global Health Diplomacy, CCS-GHD) ซึ่งแผนงานทั้งหมดสอดคล้องกับการจัดลำดับแผนงานสำคัญที่กำหนดขึ้นในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 และแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีสำหรับประเทศไทย นอกจากนี้ยุทธศาสตร์ความร่วมมือนี้ยังมุ่งหวังการใช้ทุนทางปัญญาและทุนทางสังคมขององค์การอนามัยโลกในการขยายเครือข่ายการทำงานและการสนับสนุนด้านวิชาการเพื่อการทำงานในการพัฒนาสุขภาพของประชาชนไทย

หลักการสำคัญของการดำเนินงานที่ช่วยเอื้อการทำงาน ได้แก่ งบประมาณใช้หลักการรวมงบประมาณจากทุกแหล่งทุน (pooled fund) ได้แก่ องค์การอนามัยโลก กระทรวงสาธารณสุข สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.) สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) และสำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.) และใช้ระเบียบการใช้งบประมาณของ สวรส. ไม่ใช่ระเบียบของแต่ละแหล่งทุนนอกจากนี้การส่งรายงานเป็นรายงานเดี่ยว (single report) ซึ่งหมายถึงทุกแผนงานส่งรายงานฉบับเดียวกับทุกแหล่งทุน

แผนงานการสร้างเสริมสุขภาพโลก

การจัดการปัญหาที่สำคัญด้านสุขภาพโลกอย่างมีประสิทธิภาพจำเป็นต้องมีขีดความสามารถในระดับประเทศทั้งในด้านการบริการของระบบสาธารณสุขและการทูตด้านสุขภาพโลก ดังนั้นกระทรวงสาธารณสุขและกระทรวงการต่างประเทศจึงได้จัดทำกรอบยุทธศาสตร์สุขภาพโลกของประเทศไทย พ.ศ. 2559-2563 ขึ้น ทั้งนี้กรอบยุทธศาสตร์ได้ผ่านการเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีเมื่อปี พ.ศ. 2559 มี

วัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถด้านสุขภาพโลกของประเทศไทยให้ยั่งยืน ดังนั้นแผนงานการสร้างเสริมสุขภาพโลก จึงมีบทบาทในการสร้างหลักฐานเชิงประจักษ์และพัฒนาศักยภาพของบุคลากรเพื่อกำหนดงานตามกรอบยุทธศาสตร์สุขภาพโลกของประเทศไทยอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการเสริมการดำเนินงานด้านสุขภาพโลกของกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งเป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลักทั้งในเรื่องการสร้างองค์ความรู้และการพัฒนาศักยภาพบุคลากร โดยมีระยะเวลาการดำเนินงานระหว่าง พ.ศ. 2560-2564

กองการต่างประเทศและสำนักงานพัฒนานโยบายสุขภาพระหว่างประเทศ เป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลักของแผนงานการสร้างเสริมสุขภาพโลก ซึ่งทั้งสองหน่วยงานมีบทบาทในการขับเคลื่อนประเด็นสุขภาพของประเทศไทยมาโดยตลอด หน่วยงานรับผิดชอบแผนงานมีบทบาทที่หลากหลาย ได้แก่ การวางแผนงานในภาพรวม 5 ปีการวางแผนงานรายปี การประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ในการดำเนินงานตามแผนงาน และการรายงานผลการดำเนินงานแก่คณะกรรมการบริหารความร่วมมือระหว่างรัฐบาลไทยกับองค์การอนามัยโลก และคณะกรรมการกำกับทิศแผนงานการสร้างเสริมสุขภาพโลก ทั้งนี้องค์ประกอบของคณะกรรมการบริหารและอนุกรรมการกำกับทิศมีผู้แทนจากหน่วยงานทั้งในกระทรวงสาธารณสุขและนอกกระทรวงสาธารณสุขที่มีส่วนในการขับเคลื่อนประเด็นสุขภาพในระดับโลก รวมถึงผู้เชี่ยวชาญด้านสุขภาพโลก

การดำเนินงานของแผนงานใน 2 ปีแรกมุ่งเน้นการสร้างองค์ความรู้และศักยภาพบุคลากรเพื่อขับเคลื่อนประเด็นสุขภาพในเวทีโลกของประเทศไทย ได้แก่ การถอดบทเรียนการดำเนินงานด้านสุขภาพโลกของประเทศไทย การสร้างระบบติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน และการพัฒนาศักยภาพคณะผู้แทนไทยเพื่อเข้าร่วม

ประชุมสมัชชาอนามัยโลกต่อมาในปีที่ 3 (พ.ศ. 2563) คณะกรรมการบริหารแผนงานจึงได้เสนอให้เพิ่มกลไกการขับเคลื่อนประเด็นสุขภาพร่วมกันของหน่วยงานต่างๆ ในเวทีระดับโลก และในปีที่ 4 (พ.ศ. 2564) จึงได้ปรับขอบเขตการทำงานเป็น การสร้างแหล่งความรู้ (intellectual capital) การสร้างเครือข่าย (social capital) และการสร้างคน (human capital) เพื่อเป็นการสร้างทรัพยากรที่ยั่งยืนให้กับประเทศไทยในด้านสุขภาพโลกต่อไป

ผลงานของแผนงานครอบคลุมการสร้างองค์ความรู้ การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานด้านสุขภาพโลก การพัฒนาศักยภาพบุคลากร และการขับเคลื่อนประเด็นสุขภาพในเวทีระดับโลก ทั้งนี้การสร้างองค์ความรู้มีงานวิจัย 4 เรื่อง ได้แก่ การศึกษากลไกอภิบาลสุขภาพโลกประเทศไทย การทบทวนและประเมินโครงการส่งบุคลากรไปปฏิบัติงานในองค์กรระหว่างประเทศภายใต้การประชุมนานาชาติ รางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามาหิตล การศึกษาทิศทางและแผนการวิจัยในประเด็นสุขภาพโลก และการศึกษาพฤติกรรมสุขภาพและการตัดสินใจเลือกอาหารและเครื่องดื่มที่ดีและไม่ดีต่อสุขภาพด้วยแนวคิดเศรษฐศาสตร์พฤติกรรม ซึ่งผลการศึกษานำมาใช้ในการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานด้านสุขภาพโลกของประเทศไทยได้

การสร้างองค์ความรู้ยังมีการถอดบทเรียนการดำเนินงานที่ผ่านมาในประเด็นเฉพาะ ได้แก่ การขับเคลื่อนประเด็นสุขภาพทางกาย (physical activity) สู่วาระนโยบายระดับโลก การถอดบทเรียนกระบวนการ global health scholar การสังเคราะห์องค์ความรู้การขับเคลื่อนระดับโลกและการดำเนินงานในประเทศไทยด้านความปลอดภัยทางถนน การจัดการความรู้เรื่องหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า และการพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านสุขภาพโลก

สำหรับการติดตามประเมินผลเป็นการพัฒนากรอบการติดตามประเมินผล กรอบยุทธศาสตร์สุขภาพโลกของประเทศไทย จากการทบทวนและประเมินแผนกรอบยุทธศาสตร์สุขภาพโลกของประเทศไทย ก็ได้มีการต่อยอดและเป็นข้อมูลสำคัญในการหารือผู้เชี่ยวชาญ และผู้ที่เกี่ยวข้อง ในการประชุมของผู้บริหารระดับสูง และการประชุมทบทวนการดำเนินงานตามกรอบยุทธศาสตร์สุขภาพโลกของประเทศไทย เพื่อพัฒนาต่อสำหรับแผนกรอบยุทธศาสตร์สุขภาพโลกของประเทศไทยในอนาคต

การพัฒนาศักยภาพ ได้ดำเนินการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ global health diplomacy การอบรมเชิงปฏิบัติการ การเขียนคำกล่าว การพัฒนาศักยภาพวิทยากรด้านสุขภาพโลก และการพัฒนาศักยภาพผ่านการเข้าร่วมประชุมในเวทีระดับโลกต่างๆ เช่น การประชุมสมัชชาอนามัยโลก การประชุมคณะกรรมการบริหารองค์การอนามัยโลก และการประชุมคณะกรรมการองค์การอนามัยโลกประจำภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นต้น อีกหนึ่งกิจกรรมที่ได้ดำเนินการคือ global health scholars โดยเป็นการจัดกระบวนการเพื่อพัฒนานักวิชาการ นักวิจัย นักวิเทศสัมพันธ์ อาจารย์ แพทย์ จากหน่วยงานต่างๆ ในกระทรวงสาธารณสุข สถาบันการศึกษา และหน่วยงานเครือข่าย เพื่อสร้างคนรุ่นใหม่ที่จะสามารถขับเคลื่อนประเด็นสุขภาพของประเทศไทยในระดับโลกได้

นอกจากนี้ ได้ดำเนินการจัดสัมมนาออนไลน์ webinar series จัดทำสื่อ global health series และอีกหนึ่งกิจกรรมที่ได้ดำเนินการ และอยู่ระหว่างกระบวนการพัฒนา คือ Resource Center on Global Health เป็นแพลตฟอร์มออนไลน์ที่สามารถเข้าถึงได้สำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แบ่งปันประสบการณ์และรวบรวมผลงานเกี่ยวกับงานด้านสุขภาพระดับโลกในระดับประเทศและระดับนานาชาติ นำเสนอแนวคิดพื้นฐาน องค์ความรู้และข้อมูลเกี่ยวกับงานด้านสุขภาพโลก ในรูปแบบที่หลากหลาย เช่น บทความ วิชาการ รายงานวิจัย สื่อมัลติมีเดีย ที่จะเป็นประโยชน์ต่อบุคลากรที่ทำงานด้านสุขภาพโลก และแหล่งรวมข้อมูลด้านสุขภาพโลกต่อไป รวมถึงพัฒนาไปเป็นช่องทางการเรียนรู้ออนไลน์ เพื่อเผยแพร่ความรู้ด้านสุขภาพโลกแก่ผู้ที่สนใจทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติด้วย

ตัวอย่างประสบการณ์การขับเคลื่อนประเด็นสุขภาพในเวทีระดับโลก: กิจกรรมทางกาย

การส่งเสริมกิจกรรมทางกายได้รับการบรรจุเข้าเป็นวาระในการประชุมสมัชชาอนามัยโลก สมัยที่ 53 (พ.ศ. 2543) และ สมัยที่ 55 (พ.ศ. 2545) ก่อนมีการรับรองยุทธศาสตร์โลกด้านอาหาร กิจกรรมทางกายและสุขภาพ ในปี พ.ศ. 2547⁽²³⁾ ต่อมาองค์การอนามัยโลกได้จัดทำคู่มือและเอกสารเพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนสำหรับประเทศสมาชิก และกำหนดเครื่องมือเพื่อสำรวจระดับกิจกรรมทางกาย จนถึงปี พ.ศ. 2554 ในการประชุมสมัชชาอนามัยโลก

ได้ร่วมกันรับรองยุทธศาสตร์เพื่อป้องกันและควบคุมโรคไม่ติดต่อ หลังจากนั้นการขับเคลื่อนงานด้านการส่งเสริมกิจกรรมทางกายจึงอยู่ภายใต้ร่มประทีปการควบคุมโรคไม่ติดต่อ ซึ่งยุทธศาสตร์นี้ได้กำหนดเป้าหมายการลดการขาดกิจกรรมทางกาย ร้อยละ 10 ภายในปี พ.ศ. 2568⁽²⁴⁾ ถึงแม้ประเด็นการขาดกิจกรรมทางกายจะเป็นประเด็นการในระดับโลกที่ต้องการการประสานการทำงานร่วมกันทั้งในและนอกภาคสุขภาพ อย่างไรก็ตามการดำเนินการส่งเสริมกิจกรรมทางกายมีความก้าวหน้าค่อนข้างน้อย และต้องการแรงผลักดันในเวทีสุขภาพโลกเพื่อให้เกิดการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ

ประเทศไทยมีการวิเคราะห์โอกาสในการขับเคลื่อนประเด็นการส่งเสริมกิจกรรมทางกายในเวทีระดับโลก พบว่ามีโอกาสสูงในการขับเคลื่อน เนื่องจากประเทศไทยมีโครงการความร่วมมือระหว่างองค์การอนามัยโลกกับ สสส. ซึ่งองค์การอนามัยโลกในฐานะฝ่ายเลขานุการการประชุมสามารถร่วมสนับสนุนกระบวนการได้ นอกจากนี้ประเด็นกิจกรรมทางกายยังเป็นประเด็นเชิงบวกต่อด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศโดยไม่มีการเสียประโยชน์ของภาคธุรกิจ จึงทำให้ไม่มีความขัดแย้งระหว่างประเทศ ทั้งนี้หน่วยงานในประเทศมีความพร้อมในการดำเนินงานร่วมกัน ทั้งกระทรวงสาธารณสุข สสส. กระทรวงการต่างประเทศ องค์การอนามัยโลก สมาพันธ์นานาชาติส่งเสริมกิจกรรมทางกาย และสุขภาพ สำนักงานพัฒนานโยบายสุขภาพระหว่างประเทศ และภาคีเครือข่าย

การสร้างการรับรู้ความสำคัญของประเด็นกิจกรรมทางกาย

กระบวนการดำเนินงานประกอบด้วยการสร้างการรับรู้ความสำคัญของประเด็นกิจกรรมทางกาย การขับเคลื่อนประเด็นผ่านเวทีระดับภูมิภาค เพื่อเป็นฐานในการขับเคลื่อนประเด็นในเวทีระดับโลก โดยเริ่มจากการจัดการประชุมคู่ขนานในการประชุมสมัชชาอนามัยโลก สมัยที่ 69 ในหัวข้อ Towards achieving the physical activity target 2025 (10x25): Are we walking the talk? การจัดการประชุมคู่ขนานมีวัตถุประสงค์เพื่อกระตุ้นความสำคัญของวาระการส่งเสริมกิจกรรมทางกายและเพื่อสร้างเครือข่ายประเทศสมาชิกที่มีความสนใจในประเด็นเดียวกัน นอกจากนี้ยังได้สร้างชื่อให้กับประเทศไทยต่อการเป็นเจ้าภาพหลักของการขับเคลื่อนวาระการส่งเสริมกิจกรรมทางกาย

การผลักดันการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องในภูมิภาค

หลังจากการจัดประชุมคู่ขนาน ผู้บริหารในกระทรวงสาธารณสุขได้เห็นชอบร่วมกันให้ผลักดันวาระต่อเนื่องผ่านการประชุมคณะกรรมการอนามัยโลกภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ สมัยที่ 69 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนทิศทางของนโยบายประเทศไทยในการผลักดันประเด็นการส่งเสริมกิจกรรมทางกาย และเพื่อผลักดันให้มีการดำเนินการอย่างจริงจังในภูมิภาค โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กรอบการประเมินผล และการรายงานสถานการณ์การมีกิจกรรมทางกายและพฤติกรรมเนือยนิ่งของประชากรในภูมิภาคอย่างต่อเนื่อง

การขับเคลื่อนโดยการร่วมปฏิบัติให้เกิดแผนปฏิบัติการระดับโลก

จากนั้นประเทศไทยจึงได้เสนอวาระเข้าสู่ที่ประชุมคณะกรรมการบริหารองค์การอนามัยโลก สมัยที่ 140 โดยเกิดผลลัพธ์เป็นข้อตัดสินใจให้ฝ่ายเลขานุการไปดำเนินการจัดทำร่างแผนปฏิบัติการส่งเสริมกิจกรรมทางกายและมารายงานความก้าวหน้าในการประชุมคณะกรรมการบริหารองค์การอนามัยโลกสมัยที่ 142

นอกจากนี้ยังมีการส่งบุคลากรไทยไปปฏิบัติงานที่องค์การอนามัยโลก โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากโครงการขับเคลื่อนด้านการส่งเสริมสุขภาพภายใต้บันทึก”ความเข้าใจข้อตกลงความร่วมมือระหว่างองค์การอนามัยโลกและสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ เพื่อทำงานร่วมกับเจ้าหน้าที่องค์การอนามัยโลก ในการจัดทำร่าง Global Action Plan on Physical Activity และการจัดประชุมหารือกับประเทศสมาชิกในภูมิภาคต่างๆ นอกจากนี้ยังมีส่วนในการเสนอร่างข้อมติเพื่อให้การขับเคลื่อนในระดับโลกมีนโยบายที่รองรับและมีการติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง โดยคณะจากกระทรวงสาธารณสุขและ สสส. สนับสนุนข้อมูลด้านวิชาการ

จากกิจกรรมที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ใช้ประโยชน์ต่อยอดจากกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับความร่วมมือระหว่างประเทศและใช้ทุกช่องทางที่ภาคีเครือข่ายสามารถประสานให้เกิดความร่วมมือและขยายผลในวงกว้างได้ทำให้ประเด็นกิจกรรมทางกายกลายเป็นประเด็นสำคัญในระดับนโยบายของกระทรวงสาธารณสุขไทย และองค์การอนามัยโลก

ทั้งนี้แผนงานการสร้างเสริมสุขภาพโลก

ได้สนับสนุนการถอดบทเรียนจากการขับเคลื่อนประเด็นการส่งเสริมกิจกรรมทางกาย เพื่อเป็นตัวอย่างสำหรับการขับเคลื่อนประเด็นสุขภาพอื่นๆ ในเวทีระดับโลกต่อไป

ปัจจัยความสำเร็จของแผนงานการสร้างความเข้มแข็งของงานสุขภาพโลก

แผนงานการสร้างความเข้มแข็งของงานสุขภาพโลก ได้ดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานเครือข่าย เช่น หน่วยงานในกระทรวงสาธารณสุข สสส. สปสช. สช. และองค์กรระหว่างประเทศตลอด 5 ปีของแผนงาน โดยมุ่งเน้นการสร้างองค์ความรู้และพัฒนาบุคลากรด้านสุขภาพโลกเพื่อให้ประเทศไทยสามารถขับเคลื่อนประเด็นสุขภาพในเวทีระดับโลกได้

ปัจจัยหนึ่งเกิดจากการมีหน่วยงานรับผิดชอบหลักในการดำเนินงานแผนงานการสร้างความเข้มแข็งของงานสุขภาพโลก ทำให้การดำเนินงานมีการวางแผนเป้าหมายทั้งในภาพรวมและรายปีการวางแผนการทำงาน รวมถึงความต่อเนื่องของการทำงาน นอกจากนี้ยังสร้างโอกาสในการทำงานร่วมกันระหว่างภาคส่วนต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหน่วยงานกระทรวงสาธารณสุข ผ่านกิจกรรมต่างๆ เช่น การหารือทั้งทางการและไม่ทางการ การประชุมผู้ทำงานด้านสุขภาพโลก เป็นอย่างสม่ำเสมอ ทำให้ทุกหน่วยงานมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล ให้ความคิดเห็นในการขับเคลื่อนประเด็นตามความเชี่ยวชาญขององค์กรนั้นๆ ในขณะที่กองการต่างประเทศเป็นผู้รับผิดชอบเรื่องการประสานงานและกระบวนการขับเคลื่อนและสำนักงานพัฒนานโยบายสุขภาพระหว่างประเทศช่วยสนับสนุนวิชาการในภาพประเทศและภาพระดับโลก ซึ่งถือเป็นการพัฒนารูปแบบการทำงานร่วมกันในการขับเคลื่อนประเด็นสุขภาพโลก และการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในหน่วยงานต่างๆ อีกด้วย

อีกปัจจัย คือ ความเพียงพอของทรัพยากรด้านต่างๆ ทั้งงบประมาณ องค์ความรู้ด้านสุขภาพโลก องค์ความรู้ในประเด็นสุขภาพเฉพาะ และบุคลากรที่ร่วมขับเคลื่อนทรัพยากรเหล่านี้มีความสำคัญในการช่วยปิดช่องว่างของการดำเนินงานในระบบปกติ (routine work) เช่น การสนับสนุนงบประมาณที่เพียงพอต่อการดำเนินงานของแผนงานระเบียบการใช้งบประมาณที่ไม่ติดกรอบของระเบียบราชการ การสร้างองค์ความรู้โดยถอดบทเรียนจากการขับเคลื่อนประเด็นสุขภาพหลายๆ ประเด็นในระดับโลก

และระดับภูมิภาค และที่สำคัญ คือ การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรรุ่นใหม่อย่างต่อเนื่อง ทั้งผ่านการอบรมและการเข้าร่วมประชุมในเวทีจริง ทำให้เข้าใจกระบวนการขับเคลื่อนประเด็นสุขภาพและการสร้างเครือข่ายทั้งในและระหว่างประเทศ เพื่อนำไปสู่การดำเนินงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

ความท้าทายของแผนงานการสร้างความเข้มแข็งของงานสุขภาพโลก

การขับเคลื่อนประเด็นสุขภาพที่ผ่านมาของประเทศไทย เป็นไปตามความเชี่ยวชาญของหน่วยงานหรือบุคคล โดยขาดทิศทางหรือเป้าหมายในการขับเคลื่อนประเด็นสุขภาพโลก ในภาพรวมที่ชัดเจน และการวางแผนการขับเคลื่อนอย่างเป็นระบบและสร้างภาพลักษณ์ในเวทีระดับโลกที่เด่นชัดได้มากขึ้น

ผลผลิตจากแผนงานการสร้างความเข้มแข็งของงานสุขภาพโลก สามารถเป็นองค์ความรู้ที่สำคัญสำหรับประเทศไทยให้ผู้ที่สนใจเรียนรู้เรื่องสุขภาพโลก อย่างไรก็ตามพื้นที่ในการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และประสบการณ์ยังมีไม่มากนักทำให้ผู้เข้าถึงผลผลิตของโครงการอยู่ในวงที่จำกัด นอกจากนี้ที่ผ่านมาแผนงาน CCS-GHD มุ่งเน้นการสร้างศักยภาพบุคลากรรุ่นใหม่ แต่ผู้บริหารระดับสูงยังไม่เห็นประโยชน์ของการขับเคลื่อนประเด็นในเวทีโลก ทำให้ระดับผู้ปฏิบัติไม่สามารถขับเคลื่อนประเด็นสุขภาพในเวทีระดับโลกได้อย่างเต็มที่

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

ถึงแม้ประเทศไทยจะมีการพัฒนาขีดความสามารถด้านสุขภาพโลกมากกว่าทศวรรษ แต่ยังคงมีความท้าทายในการดำเนินงานอยู่ บทความนี้จึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. การจัดทำเป้าหมายของการดำเนินงานในระยะยาว เพื่อให้ประเทศมีทิศทางการดำเนินงานด้านสุขภาพโลกและมีขีดความสามารถในการขับเคลื่อนประเด็นสุขภาพในเวทีระดับโลกได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. การจัดกระบวนการหารือเพื่อกำหนดทิศทางหรือเป้าหมายในการขับเคลื่อนประเด็นสุขภาพโลกที่ชัดเจน โดยอาจพิจารณาจากประเด็นสุขภาพที่ประเทศไทยสามารถดำเนินงานได้ดี สามารถนำประสบการณ์มาแลกเปลี่ยนกับนานาประเทศได้ เช่น หลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า การสร้าง

เสริมสุขภาพ และความมั่นคงด้านสุขภาพ เป็นต้น นอกจากนี้ ยังควรมีการวางแผนการขับเคลื่อน การกำหนดเวทีที่ ประเทศไทยควรแสดงบทบาทนำ และกระบวนการทำงาน ร่วมกันระหว่างภาคส่วนต่างๆ อีกด้วย

3. การสร้างกระบวนการขับเคลื่อนประเด็นร่วมกัน ระหว่างหน่วยงานต่างๆ ทั้งนี้การทำงานร่วมกันทำให้เกิดการ ขยายเครือข่ายด้านสุขภาพโลก รวมถึงการพัฒนาศักยภาพ ของบุคลากรที่จะเข้าใจด้านวิชาการ ด้านกระบวนการขับเคลื่อน ด้านเศรษฐกิจ สังคม ที่มีผลต่อพลวัตของการขับเคลื่อน โดยควรต้องมีการจัดกระบวนการที่ทุกคนสามารถเข้ามา มีส่วนร่วม และมีความเข้าใจในเรื่องสุขภาพโลกด้วย

4. การกำหนดเป้าหมายระยะยาวของการพัฒนา บุคลากรด้านสุขภาพโลกให้สามารถเป็นผู้นำทางด้านสุขภาพโลก ที่สามารถแสดงบทบาทนำในเวทีระดับโลกได้ ทั้งนี้ต้องมีการวางแผนกระบวนการพัฒนาอย่างเป็นระบบ ทั้งเรื่องการอบรม การแลกเปลี่ยนประสบการณ์โดยผู้เชี่ยวชาญ และการ สนับสนุนให้ได้มีโอกาสทำงานในเวทีระดับโลก นอกจากนี้ยัง ต้องมีผู้รับผิดชอบกระบวนการพัฒนาศักยภาพที่ชัดเจน โดย กำหนดเป็นยุทธศาสตร์หนึ่งภายใต้กรอบยุทธศาสตร์สุขภาพโลก ของประเทศไทย

สรุป

ประเทศไทยได้แสดงบทบาทนำในการขับเคลื่อนประเด็น สุขภาพที่สำคัญในเวทีระดับโลกมากมายจนเป็นที่ยอมรับ จากนานาชาติ ทั้งนี้ประเทศไทยมีการพัฒนากรอบ ยุทธศาสตร์สุขภาพโลก 2559-2563 ซึ่งใช้เป็นแนวทาง ในการดำเนินงาน และมียุทธศาสตร์ความร่วมมือระหว่าง รัฐบาลไทยและองค์การอนามัยโลกที่มีแผนงานการสร้าง ความเข้มแข็งของงานสุขภาพโลก จึงเป็นกลไกในการร่วม ขับเคลื่อนประเด็นสุขภาพและพัฒนาศักยภาพของบุคลากรใน ประเทศไทยอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้มีการขยายเครือข่ายการ ทำงานด้านสุขภาพโลกในประเทศไทยและประเทศต่างๆ ได้

ปัจจัยในการดำเนินงานที่สำคัญ ได้แก่ การมีหน่วยงาน รับผิดชอบในการประสานงานระหว่างภาคส่วนต่างๆ การมี ทรัพยากรด้านต่างๆ ทั้งงบประมาณ องค์ความรู้ด้านสุขภาพโลก องค์ความรู้ในประเด็นสุขภาพเฉพาะ และบุคลากรที่ร่วม ขับเคลื่อนที่เพียงพอ รวมถึงการพัฒนาศักยภาพของบุคลากร รุ่นใหม่อย่างต่อเนื่องทั้งผ่านการอบรมและการเข้าร่วมประชุม ในเวทีจริง อย่างไรก็ตามประเทศไทยยังขาดการกำหนดทิศทาง หรือเป้าหมายในการขับเคลื่อนประเด็นสุขภาพโลกที่ชัดเจน เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนอย่างเป็นระบบและสร้างภาพลักษณ์ ในเวทีระดับโลกที่เด่นชัดได้มากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

1. Koplan JP, Bond TC, Merson MH, Reddy KS, Rodriguez MH, Sewankambo NK, et al. Towards a common definition of global health. *The Lancet* 2009;373:1993-5.
2. อรรถยา ลีมวัฒนาอึ้งยง. ประเทศไทยกับการพัฒนาระบบสุขภาพโลก. ใน: วิวัฒน์ โรจนพิทยากร, บรรณานิกร. การสาธารณสุขไทย 2559-2560. กรุงเทพมหานคร: แสงจันทร์การพิมพ์; 2562. หน้า 269-98.
3. Friends of the UN HLM on NCDs. The how: a message for the UN high-level meeting on NCDs. *Lancet* 2018;392(10143):e4-e5.
4. World Health Organization. Global action plan for the prevention and control of noncommunicable diseases 2013-2020 [Internet]. 2013 [cited 2021 Feb 6];102. Available from: www.who.int/about/licensing/copyright_form/en/index.html
5. World Health Organization. Time to deliver: report of the WHO Independent High-Level Commission on Non-communicable Diseases. Geneva: World Health Organization; 2018.
6. World Health Organization. Health in 2015: from MDGs, Millennium Development Goals to SDGs, Sustainable Development Goals. Geneva: World Health Organization; 2015.

7. กระทรวงสาธารณสุข. กรอบยุทธศาสตร์สุขภาพโลกของประเทศไทย พ.ศ. 2559-2563 [อินเทอร์เน็ต]. 2559 [สืบค้นเมื่อ 6 ก.พ. 2564]. แหล่งข้อมูล: <http://www.bihmoph.net/download/czetH0Z6g2Wt.pdf>
8. Regional Office for South-East Asia, World Health Organization. SEA/RC69/R4 - Promoting physical activity in the South-East Asia Region. World Health Organization; 2016.
9. กองการต่างประเทศ. สรุปผลการประชุมคณะกรรมการบริหารองค์การอนามัยโลก สมัยที่ 140 [อินเทอร์เน็ต]. 2559 [สืบค้นเมื่อ 6 ก.พ. 2564]. แหล่งข้อมูล: http://bihmoph.net/userfiles/file/Summary%20Report%20EB140_20Mar2017_BS.pdf
10. World Health Organization. EB142.R5-WHO global action plan on physical activity 2018-2030. Geneva: World Health Organization; 2018.
11. World Health Organization. WHA71.6-WHO global action plan on physical activity 2018-2030. Geneva: World Health Organization; 2018.
12. World Health Organization. Global action plan on physical activity 2018-2030: more active people for a healthier world. Geneva: World Health Organization; 2018.
13. United Nations. A/RES/72/138-International Universal Health Coverage Day. New York: United Nations; 2018.
14. United Nations. A/RES/72/139-Global health and foreign policy: addressing the health of the most vulnerable for an inclusive society. New York: United Nations; 2018.
15. Regional Office for South-East Asia, World Health Organization. SEA/RC71(2)-Review of the draft provisional agenda of the 144th Session of the WHO Executive Board. New Delhi: World Health Organization Regional Office for South-East Asia; 2018.
16. World Health Organization. EB144.R10-Preparation for the high-level meeting of the United Nations General Assembly on universal health coverage. Geneva: World Health Organization; 2019.
17. World Health Organization. WHA72.4-Preparation for the high-level meeting of the United Nations General Assembly on universal health coverage. Geneva: World Health Organization; 2019.
18. United Nations. A/RES/74/2- Political declaration of the high-level meeting on universal health coverage. 2019.
19. Regional Office for South-East Asia, World Health Organization. SEA/RC72(1)-Review of the draft provisional agenda of the 146th Session of the WHO Executive Board. New Delhi: World Health Organization Regional Office for South-East Asia; 2019.
20. World Health Organization. EB146(14)- Accelerating action to reduce the harmful use of alcohol. Geneva: World Health Organization; 2020.
21. World Health Organization. EB148(3)-Promoting mental health preparedness and response for public health emergencies. Geneva: World Health Organization; 2021.
22. World Health Organization. WHA74(14)-Mental health preparedness for and response to the COVID-19 pandemic. Geneva: World Health Organization; 2021.
23. World Health Organization. Global strategy on diet physical activity and health. Geneva: World Health Organization; 2014.
24. World Health Organization. Global Action Plan for the prevention and control of NCDs. Geneva: World Health Organization; 2013.